II

(Säädökset, joita ei tarvitse julkaista)

KOMISSIO

KOMISSION PÄÄTÖS,

tehty 21 päivänä helmikuuta 1996,

Ranskan hallituksen myöntämistä tuista Cellulose du Rhône et le l'Aquitaine -yritykselle (CDRA)

(Ainoastaan ranskankielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

(96/364/EY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 93 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan,

ottaa huomioon Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 62 artiklan 1 kohdan a alakohdan,

on antanut edellä mainittujen artiklojen säännösten mukaisesti asianomaisille mahdollisuuden esittää huomautuksensa ja ottaa huomioon nämä huomautukset,

sekä katsoo, että

I

Cellulose du Rhône et de l'Aquitaine (CDRA) on La Rochette -konsernin tytäryhtiö ja 99,9-prosenttisesti sen omistuksessa. La Rochetten päätoimialat ovat metsä- ja paperimassateollisuus sekä pakkausteollisuus. Nykyään noin 3 000 ihmistä työllistävän konsernin tulos vuonna 1989 ennen veroja oli 783 miljoonaa Ranskan frangia ja vuonna 1990 345 miljoonaa Ranskan frangia. Vuonna 1991 konserni tuotti tappiota 45 miljoonaa Ranskan frangia, vuonna 1992 431 miljoonaa Ranskan frangia, vuonna 1993 634 miljoonaa Ranskan frangia ja vuonna 1994 144 miljoonaa Ranskan frangia. Tappiot syntyivät kokonaisuudessaan konsernin metsä- ja paperimassateollisuuden yksikössä, johon CDRA kuuluu.

CDRA:lla on kaksi valkaistun kraft-paperin ostomassan tuotantoyksikköä Ranskan eteläosassa:

— Saint-Gaudensissa (Haute-Garonne) tehdas, jonka tuotantokapasiteetti on 320 000 tonnia vuodessa ja joka työllistää 350 työntekijää, ja

— Tarasconissa (Bouches-du-Rhône) tehdas, jonka tuotantokapasiteetti on 280 000 tonnia vuodessa ja joka työllistää 300 työntekijää.

Kunnianhimoisesta nykyaikaistamisohjelmasta huolimatta CDRA:n liikevaihto oli vuonna 1992 heikentyneessä markkinatilanteessa 1 181 miljoonaa Ranskan frangia, mikä vastaa 456 000 tonnin tuotantoa 76 prosentin kapasiteetilla. Vuonna 1993 tuotanto laski entisestään 408 100 tonniin ja liikevaihto oli 1 105 Ranskan frangia. CDRA:n tappiot olivat samana vuonna 600 miljoonaa Ranskan frangia.

Vuoden 1993 lokakuussa päätettiin rahoitusta koskevasta rakenneuudistuksesta. Rakenneuudistuksen rahoitukseen osallistuivat osakkeenomistajat, suurimmat velkojapankit ja Ranskan valtio.

II

Vuoden 1993 lokakuussa komissio sai lehdistön välityksellä tietää, että CDRA:lle oli päätetty myöntää rahoitustukea, ja pyysi 20 päivänä lokakuuta 1993 päivätyssä kirjeessä tietoja näistä toimenpiteistä, jotta se voisi tarkastella niitä Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklan perusteella.

Ranska vastasi kirjeitse 9 päivänä marraskuuta 1993 sekä 17 päivänä tammikuuta 1994 eräisiin komission kirjeessään 21 päivänä joulukuuta 1993 esittämiin yksityiskohtaisiin kysymyksiin. Ranska kuvaili paperimassamarkkinoilla vallitsevaa kriisiä, joka oli vaarantanut kaikkien paperimassatuottajien ja erityisesti CDRA:n tulevaisuuden. Tämän vuoksi lokakuussa 1993 päätettiin toteuttaa rahoitusta koskeva rakenneuudistus. Ranska sitoutui tässä yhteydessä järjestelemään uudelleen valtion takaamia lainoja ja antamaan uutta rahoitusta.

Ranskan valtio myönsi teollisuuden kehittämisrahaston CFDI:n välityksellä CDRA:lle kuusi keskipitkän ja pitkän ajan lainaa, joiden pääoman jäännösarvo oli 30 päivänä kesäkuuta 1993 430 miljoonaa Ranskan frangia. Summaan on lisättävä kyseiseen päivämäärään asti laskettuja myöhemmin maksettavia korkoja 136 miljoonaa Ranskan frangia.

Tutkittuaan alustavasti uudelleenjärjestelyjä muiden velkojien ja osakkeenomistajien osuuden osalta komissio totesi, että jos CDRA olisi joutunut selvitystilaan, Ranskan valtio olisi menettänyt kaikki CFDI:n kautta kanavoimansa saatavat. Pankit olisivat menettäneet saatavistaan noin 80 prosenttia. Päävelkojien tekemä sopimus takasi niille siten suuremman osan niiden saatavista kuin mitä ne olisivat saaneet siinä tapauksessa, että CDRA olisi joutunut selvitystilaan. Koska Ranskan hallituksen luovutukset eivät olleet pankkien luovutuksia suuremmat, komissio on päättänyt, että olemassa olevien lainojen muuttaminen velkojien lokakuussa 1993 tekemän sopimuksen mukaan ja tähän liittyvä lisälainan myöntäminen eivät muodostaneet tukea.

Komissio on kuitenkin todennut, että CFDI:n CDRA:lle aiemmin myöntämät kuusi valtion takaamaa lainaa olisivat sellaisinaan valtion tukea. Vaikka vuonna 1978 myönnetty 300 miljoonan Ranskan frangin laina, vuonna 1981 myönnetty 60 miljoonan Ranskan frangin laina sekä vuonna 1982 myönnetyt yhteissummaltaan 199,5 miljoonaa Ranskan frangia olevat kolme lainaa ylittivät FDES:n (valtion taloudellinen ja sosiaalinen kehittämisrahasto) myöntämiin lainoihin sovellettavat ilmoittamista koskevat kynnysarvot, niistä ei ilmoitettu etukäteen komissiolle perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan vaatimusten mukaisesti.

Komissio on todennut myös, että 430,3 miljoonan Ranskan frangin lainojen jäännösarvo ylitti selvästi sen 258 miljoonan Ranskan frangin jäännössumman, jonka olisi pitänyt olla jäljellä 30 päivänä kesäkuuta 1993 kyseisten lainojen myöntämisen yhteydessä laadittujen sovittujen takaisinmaksusuunnitelmien mukaisesti. Komissio päätteli tämän perusteella, että näiden lainojen yksityiskohtaisia sääntöjä oli muutettu CDRA:n hyväksi, eikä komissio ollut saanut ilmoitusta myöskään tästä asiasta.

Komissio on todennut, että Ranskan hallitus oli edellä mainittujen uudelleenjärjestelyjen yhteydessä päättänyt myöntää CDRA:lle 100 miljoonan Ranskan frangin suuruisen valtion tuen, josta 50 miljoonaa Ranskan frangia maksettiin vuonna 1993 ja loput vuonna 1994. Komission saamien tietojen mukaan tuki oli tarkoitettu puun hankintaan ja ympäristönsuojeluun liittyviin parannuksiin. Myöskään tästä valtion tuesta komissio ei ollut saanut ilmoitusta.

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 92 artiklan perusteella tehdyn alustavan tutkimuksen jälkeen komissio teki sen päätelmän, että kyseiset tuet olivat luonteeltaan kilpailua vääristäviä ja vaikuttivat kauppaan perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa sekä ETA-sopimuksen 61 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Komissio suhtautui tässä vaiheessa epäillen siihen, että kyseisten tukien periaatteelliseen yhteismarkkinoille soveltumattomuuteen olisi mahdollista soveltaa jotakin poikkeusta, ja päätti sen vuoksi aloittaa perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn.

Komissio vaati 5 päivänä huhtikuuta 1994 päivätyllä kirjeellään Ranskaa esittämään komissiolle huomautuksensa.

III

Ranska esitti aluksi komissiolle huomautuksensa kirjeitse 11 päivänä toukokuuta sekä 12 päivänä lokakuuta 1994. Lisäksi Ranska ilmoitti komission pyynnöstä tiettyjä tarkennuksia 3 päivänä toukokuuta 1995 pidetyssä kahdenvälisessä kokouksessa sekä 14 päivänä syyskuuta 1995 komissiolle lähettämässään kirjeessä.

Ranska korosti erityisesti sitä, että CDRA:n toimialalla on erittäin vähän unionin sisäistä kilpailua ja että Ranskan toimenpiteet eivät olisi johtaneet kilpailun vääristymiseen. Ranska painotti myös sitä, että 100 miljoonan Ranskan frangin valtiontuki oli luonteeltaan kiinteä tuki, jota on tarkasteltava koko CDRA:ta koskevan rakenneuudistussuunnitelman yhteydessä. Ranska ilmoitti komissiolle kuitenkin useisiin tällä tuella rahoitettaviin investointeihin liittyvistä yksityiskohdista. Investoinnit olivat luonteeltaan ympäristöön liittyviä, ja niiden tarkoituksena oli parantaa puunhankintaa. Ranska perusteli myös menettelyn aiheena olevien viiden lainan myöntämistä ja niiden ehtojen jälkeenpäin tapahtunutta muuttamista sekä antoi komissiolle yksityiskohtaiset tiedot, joiden perusteella vastaava tukisumma voitiin laskea.

Kun komission 5 päivänä toukokuuta 1994 päivätty kirje julkaistiin *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* [1], eräs saksalainen paperimassan valmistaja esitti komissiolle huomautuksensa. Komissio ilmoitti Ranskalle näistä huomautuksista kirjeellä 27 päivänä syyskuuta 1994 ja kehotti Ranskaa esittämään mahdolliset vastauksensa. Ranska esitti vastauksensa edellä mainitussa kirjeessä 12 päivänä lokakuuta.

[1] EYVL N:o C 206, 26.7.1994, s. 7

IV

CDRA:lle vuonna 1993 myönnetty 100 miljoonan frangin tuki on yritystukea, koska sen avulla yritys voi vapautua valtion varojen avulla osasta investointikustannuksiaan, jotka se tavallisesti joutuisi maksamaan itse.

CFDI:n myöntämät ja FDES:n välityksellä takaamat lainat ovat myös tukea. Komissio ilmaisi kantansa tästä asiasta vuosina 1972 ja 1973 (1) ja totesi, että rahaston myöntämien lainojen korkoja, niiden kestoa, takaisinmaksuehtoja ja vaadittuja vakuuksia koskevan ehdot ovat edullisemmat kuin mitä yritykset voisivat saada pääomamarkkinoilta tai luottolaitoksilta. Komissio pyysi tuolloisen yleisiä tukiohjelmia koskevan näkemyksensä mukaisesti Ranskaa ilmoittamaan Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdassa määrätyin edellytyksin alakohtaiset sovellettavat ohjelmat tai näiden puuttuessa merkittävät konkreettiset tapaukset.

Kyseisessä tapauksessa Ranskan hallitus myönsi CDRA:lle seuraavat lainat: 17 päivänä heinäkuuta 1978 300 miljoonan Ranskan frangin suuruisen tavanomaisen lainan, joka muutettiin ensin osakkuuslainaksi osittain kesäkuussa 1981 ja kokonaan maaliskuussa 1983; 7 päivänä huhtikuuta 1981 60 miljoonan Ranskan frangin suuruisen osakkuuslainan, jonka takaisinmaksuehtoja muutettiin maaliskuussa 1983; 23 päivänä maaliskuuta 1982 46 miljoonan Ranskan frangin suuruisen osakkuuslainan, jonka takaisinmaksuehtoja muutettiin maaliskuussa 1983; 14 päivänä lokakuuta 1982 kaksi osakkuuslainaa, jotka olivat suuruudeltaan 96 ja 57,5 miljoonaa Ranskan frangia ja 21 päivänä elokuuta 1986 8 miljoonan Ranskan frangin suuruisen osakkuuslainan. Laina-aikoja pidennettiin ja lainojen takaisinmaksuehtoja muutettiin uudestaan CDRA:n hyväksi toukokuussa 1990 ja kesäkuussa 1992.

Tässä yhteydessä on syytä todeta, että koska vuonna 1986 myönnetty 8 miljoonan Ranskan frangin suuruinen kuudes laina ei ylittänyt ilmoittamista koskevaa kynnysarvoa, se voidaan katsoa yhteismarkkinoille soveltuvaksi FDES:n myöntämistä lainoista tehdyn komission päätöksen nojalla. Sen sijaan viidestä ensimmäisestä lainasta olisi pitänyt ilmoittaa komissiolle ennakolta. Näiden lainojen soveltuvuutta yhteismarkkinoille on siis arvioitava perustamissopimuksen 92 artiklan perusteella.

Komissio on myös laskenut viiteen ensimmäiseen lainaan ja niiden muutoksiin sisältyvän tukiosan suuruuden. Komissio toteaa, että CDRA:n todellisuudessa maksaman koron ja periaatteelisen koron välinen ero on 561 miljoonaa Ranskan frangia CDRA:n velkojiensa kanssa vuonna 1993 tekemään sopimukseen asti ulottuvalta ajanjaksolta; summan laskemisessa on käytetty kyseisten lainojen myöntämisajankohtana voimassa ollutta yhteisön nettoavustusekvivalenttien laskentaan käytettyä viitekorkokantaa. Ranska tarkisti komission asiaa koskevat laskelmat ja vahvisti summan oikein lasketuksi. Tästä 561 miljoonan Ranskan frangin summasta 136 miljoonaa Ranskan frangia oli CDRA:n velkoja vuonna 1993. Koska tätä velkaa ei makseta takaisin CDRA:n ja velkojien välisen, komission jo hyväksymän sopimuksen perusteella, CDRA:n saamaan viiteen lainaan sisältyvä todellinen tukisumma on 425 miljoonaa Ranskan frangia.

V

Paperimassasta käydään kauppaa yhteisön jäsenvaltioiden sekä ETA-maiden välillä, ja tuottajien välillä on kilpailua. Menettelyn yhteydessä Ranska katsoi, ettei CDRA:lle myönnetyillä tuilla ollut paljoakaan vaikutusta kilpailuun ja että kyseiset tuet myönnettiin ennen ETA-sopimuksen voimaantuloa. Ranska korosti, että paperimassan maailmanmarkkinat muodostuvat pääasiallisesti kahdesta eri tuotteesta: havupuusta valmistetusta kraft-massasta sekä lehtipuusta valmistetusta valkaistusta kraft-massasta. Ranskan mukaan jokainen paperinvalmistaja ostaa monentyyppistä havupuusta ja lehtipuusta valmistettua massaa. Näiden paperinvalmistuksessa käytettävä suhde ja niiden käsittely määräytyvät tuotettavan paperin laadun ja ostohintojen perusteella. Havupuusta ja lehtipuusta valmistetut massat ovat erittäin harvoin korvattavissa toisillaan. Lehtipuusta valmistetuista massatyypeistä voidaan toisiaan korvaavina käyttää eukalyptuksesta valmistettuja eri massatyyppejä sekä CDRA:n valmistamia massatyyppejä. Havupuusta valmistetussa massasta voidaan tietyin rajoituksin käyttää toisiaan korvaavina pohjoismaisia havupuusta valmistettuja massatyyppejä, CDRA:n valmistamia massatyyppejä sekä kolmansista maista tuotuja massatyyppejä, esimerkiksi etelän männyistä valmistetut massat. 31 päivänä joulukuuta 1994 yhteisön ainoa lehtipuusta valmistettua kraft-ostomassaa valmistava yritys oli CDRA. Tämän paperimassan osuus CDRA:n myynnistä on nykyään lähes 2/3 ja osuuden odotetaan kasvavan 3/4:aan. Ranska muistutti myös, että yhteisön paperimassatuotanto on noin 5,5 miljoonaa tonnia, kun taas 10 miljoonaa tonnia tuodaan muista maista; Ruotsista tuodaan 2 miljoonaa tonnia ja Suomesta miljoona tonnia. Ranska painotti myös sitä, että tuet myönnettiin ennen ETA-sopimuksen voimaantuloa.

Komissio voi yhtyä Ranskan viranomaisten menettelyn yhteydessä toimittamaan paperimassamarkkinoita koskevaan selvitykseen. Komission mielestä selvitys ei kuitenkaan vaikuta mitenkään sen alkuperäiseen arvioon, jonka mukaan kyseisellä alalla on jonkin verran kilpailua, mutta uusien jäsenvaltioiden ja ETA:n tilanteen tutkiminen ei ole tarpeen. Ranska itsekin totesi kirjeessään 9 päivänä marraskuuta 1993, että Espanjassa ja Portugalissa on viisi valkaistua kraft-paperimassaa lyhyistä eukalyptuskuiduista valmistavaa yritystä, joiden yhteiskapasiteetti on 1 535 000 tonnia ja joiden markkina-alue on sama kuin Saint-Gaudensin. Tätä ei ole menettelyn yhteydessä kiistetty.

(1) *Kolmas kilpailupolitiikkaa käsittelevä kertomus*, N:o 113/114.

Jos valtion rahoitustuki vahvistaa tiettyjen yritysten asemaa suhteessa muihin näiden yritysten kanssa yhteisössä kilpaileviin yrityksiin, tuella on katsottava olevan vaikutusta muiden yritysten kanssa käytävään kilpailuun.

Edellä mainitun perusteella Ranskan CDRA:lle myöntämät tuet vaikuttavat jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja vääristävät tai uhkaavat vääristää kilpailua kyseisen yrityksen hyväksi perustamissopimuksen 92 artiklassa 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

92 artiklan 1 kohdassa määrätään, että tuet, joilla on tietyt artiklassa mainitut ominaisuudet, eivät sovellu yhteismarkkinoille.

Perustamissopimuksen 92 artiklan 2 kohdassa tähän periaatteeseen tarkoitettuja poikkeuksia ei sovelleta tässä tapauksessa tukien luonteen ja tavoitteiden vuoksi, eikä Ranska ole näihin poikkeuksiin vedonnutkaan.

VI

1. Perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdassa määrätään tukimuodoista, joita voidaan pitää yhteismarkkinoille soveltuvina. Soveltuvuutta on tutkittava koko yhteisön eikä vain yksittäisen jäsenvaltion kannalta. Yhteismarkkinoiden moitteettoman toiminnan varmistamiseksi sekä perustamissopimuksen 3 kohdan g alakohdassa tarkoitettujen periaatteiden huomioon ottamiseksi perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja poikkeuksia kyseisen artiklan 1 kohdan periaatteesta on tulkittava suppeasti kaikkia tukijärjestelmiä ja yksilöllisiä tukitoimenpiteitä tutkittaessa.

   Poikkeuksia voidaan myöntää ainoastaan siinä tapauksessa, että komissio toteaa, että jos tukea ei myönnetä, markkinavoimat eivät yksin riitä kannustamaan mahdollisia edunsaajia muuttamaan toimintaansa siten, että jokin toivotuista tavoitteista voidaan saavuttaa.

   Poikkeuksien soveltaminen sellaisiin tapauksiin, jotka eivät edistä tällaisen tavoitteen saavuttamista tai joissa tuki ei ole tarpeen tavoitteen saavuttamiseksi, merkitsisi kohtuuttomien etujen myöntämistä tiettyjen jäsenvaltioiden teollisuudenaloille ja yrityksille, joiden rahoituksellinen asema siten vahvistuisi, ja se voisi vaikuttaa jäsenvaltioiden välisen kaupankäynnin edellytyksiin ja vääristää kilpailua ilman, että tämä olisi mitenkään perusteltua 92 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun yhteisen edun kannalta.

2. Siltä osin kuin on kyse 92 artiklan 3 kohdan a alakohdassa määrätystä poikkeuksesta, joka koskee tukia taloudellisen kehityksen edistämisen alueilla, joilla elintaso on poikkeuksellisen alhainen ja joilla työttömyys on vakava ongelma, on syytä katsoa, että Haute Garonnen ja Bouches du Rhônen alueilla, joilla CDRA:n tuotantolaitokset sijaitsevat, ei ole kyseisessä poikkeuksessa tarkoitettuja ominaisuuksia.

3. 92 artiklan 3 kohdan b alakohdassa määrättyjen poikkeusten osalta on otettava huomioon, että kyseisten tukien tarkoituksena ei ole edistää Euroopan yhteistä etua koskevan tärkeän hankkeen toteuttamista eikä korjata Ranskan taloudessa olevaa vakavaa häiriötä; Ranska ei myöskään esittänyt näiden poikkeusten mahdollista soveltamista.

4. Siltä osin kuin on kyse 92 artiklan 3 kohdan c alakohdassa määrätyistä poikkeuksista, joita voidaan soveltaa tukiin tietyn taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehityksen edistämiseksi, jos tuet eivät muuta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla, on syytä todeta, että Saint-Gaudens ja Tarascon sijaitsevat alueilla, joilla investointitukia voidaan myöntää edellä mainitun alueellisen poikkeuksen nojalla. 21 päivän joulukuuta 1978 ja 11 päivän elokuuta 1982 välisenä aikana hyväksytyt nettomääräiset tukiosuudet olivat Tarasconissa 20 prosenttia ja Saint-Gaudensissa 30 prosenttia. 11 päivästä elokuuta 1982 alkaen on sovellettava aluesuunnittelupalkkio-ohjelmaa, joten kummankin yksikön bruttotukiosuus on ollut 17 prosenttia.

5. *Lainat*

   Komissiolle ilmoitettiin menettelyn yhteydessä rahoitettujen investointien summasta ja CDRA:lle velkojien vuonna 1993 tekemään sopimukseen asti myönnetyistä peräkkäisistä lainoista.

   Ensimmäisen, vuonna 1978 myönnetyn ja vuosina 1981 ja 1983 lainaehdoiltaan muutetun 300 miljoonan Ranskan frangin lainan sekä toisen, vuonna 1981 myönnetyn ja vuonna 1983 muutetun 60 miljoonan Ranskan frangin lainan avulla rahoitettiin suuri 849 miljoonan Ranskan frangin arvoinen investointiohjelma, jonka avulla voitiin muun muassa nostaa Tarasconin tehtaan vuotuinen tuotantokapasiteetti 90 000 tonnista 200 000 tonniin. Ottaen huomioon näiden lainojen yksityiskohtaiset säännöt sekä tuolloin sovelletut enimmäismäärät komissio teki sen päätelmän, että kyseisiin kahteen lainaan ja niiden ehtojen ensimmäisiin muutoksiin sisältyvä piilevä tuki jää paljon alhaisemmaksi kuin komission kyseisillä alueilla hyväksymä tukiaste, koska kyseisiin investointeihin ei ole myönnetty mitään muuta tukea.

   Kolme yhteissummaltaan 199,5 miljoonan Ranskan frangin lainaa myönnettiin vuonna 1982 CDRA:n ensimmäisen rahoitusta koskevan rakenneuudistuksen yhteydessä. Vuoden 1982 elokuussa vahvistetun suunnitelman mukaisesti osakkeenomistajat luopuivat vaateistaan, joita muunnettiin pääomaksi 190 miljoonan Ranskan frangin arvosta; uutta pääomaa tuotiin yritykseen 183,5 miljoonan Ranskan frangin arvosta; velkojapankit luopuivat vaateistaan 50 miljoonan Ranskan frangin arvosta, antoivat uusia luottoja 88 miljoonan Ranskan frangin arvosta; 142 miljoonan Ranskan frangin rahoitusehtoja muutettiin yritykselle suotuisasti. Komissio toteaa, että suunnitelma muistuttaa vuonna 1993 tehtyä suunnitelmaa, jota komissio ei vastustanut.

Komissio toteaa myös, että vuonna 1982 päätettiin kyseisiä kahta tehdasta koskevista laajoista investoinneista, joiden tarkoituksena oli parantaa CDRA:n kannattavuutta niiden selvien vaikeuksien vuoksi, joita yrityksellä oli suhdanneherkän paperimassateollisuuden laskusuhdanteiden aikana. Saint-Gaudensin ja Tarasconin tehtaille myönnetyt investoinnit olivat yhteensä 808 miljoonaa Ranskan frangia, eikä niille myönnetty muita tukia. Komissio toteaa, että CDRA:lle vuonna 1982 kolmen osakkuuslainan muodossa myönnetty tuki jää alle sen tukiasteen, joka olisi voitu myöntää alueellisen poikkeuksen perusteella.

Toukokuussa 1990 ja kesäkuussa 1992 viiden lainan ehtoja järjestettiin uudelleen seuraavasti: laina-aikoja pidennettiin yhteensä kolmella vuodella; pääoman takaisinmaksuja, joiden eräpäivät olivat vuosina 1991, 1992 ja 1993, lykättiin viimeiseen eräpäivään; lykättyjen korkojen eräpäiviä, jotka olivat vuosina 1990, 1991, 1992 ja 1993, lykättiin kustakin viimeisestä eräpäivästä lukien kahdella vuodella; 1 päivän maaliskuuta ja 31 päivän joulukuuta 1990 välisenä aikana erääntyneiden lainojen kiinteä korko laskettiin 0,1 prosenttiin ja tältä ajanjaksolta lankesi maksettavaksi ainoastaan tämä kiinteä summa, ja alkuperäisen sopimuksen mukainen korko tuli jälleen voimaan 1. tammikuuta 1991. Näiden muutosten seurauksena syntyi lisätukea 16,7 miljoonan Ranskan frangin arvosta. Komissio toteaa, että CDRA investoi 440 miljoonaa Ranskan frangia vuosina 1990 ja 1992, eikä näihin investointeihin myönnetty muuta tukea, ja että CDRA:lle vuosina 1990 ja 1992 tällä tavoin myönnetty tuki jää alle sen tukiasteen, joka olisi voitu myöntää alueellisen poikkeuksen perusteella.

Komissio tarkisti, että CDRA:lle myönnettyihin viiteen lainaan ja niiden muutoksiin sisältyvä tuki ei ylitä Tarasconin ja Saint-Gaudensin alueelliseen tukeen sovellettavia enimmäismääriä. On totta, että FDES:n lainajärjestelmästä myönnetään lainoja yleisin perustein, mikä tarkoittaa sitä, että lainoja ei myönnetä pelkästään aluetukiin oikeutetuille alueille. Aluetukien yhteensovittamisen periaatteiden mukaan koko valtion alueen kattavia yleisiä tukia ei voida myöntää alueellisen kehitystuen nimissä [1]. Päättäessään tällaisten tukien soveltuvuudesta yhteismarkkinoille ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvassa konkreettisessa tapauksessa komission on otettava kuitenkin huomioon sekä tukien alueelliset vaikutukset että eri aloille kohdistuvat vaikutukset. Yhteisön tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan se, että tuki myönnetään tilapäisen päätöksen perusteella, ei sulje pois tuen määrittelemistä alueelliseksi tueksi (14 päivänä syyskuuta 1994 annettu tuomio, asiat C-278, 279, 280/92, Hytasa 49 kohta). Komission tällaista tukea koskeva arvio pohjautuu seuraaviin kahteen perusteeseen: ensinnäkin siihen, miten alueellisen tuen enimmäismäärä vaikuttaa alueelliseen kehitykseen, ja toiseksi siihen, miten tuki vaikuttaa kyseiseen alaan sen eri ominaisuudet huomioon ottaen.

Ensimmäisen perusteen osalta on syytä todeta, että kyseiset investointituet eivät ole ylittäneet Saint-Gaudensiin ja Tarasconiin sovellettavia alueellisen tuen enimmäismääriä. Tukien vaikutuksesta alueelliseen kehitykseen komissio toteaa, että CDRA:sta on tullut kyseisten tukien ansiosta nykyaikainen ja korkeimmatkin laatustandardit täyttävä teollisuuslaitos. Ilmeisesti sen tuotantokapasiteetti on kilpailukykyisellä tasolla. On totta, että vuosien 1991 ja 1994 välisenä aikana puhjennut kriisi uhkasi CDRA:n olemassaoloa, ja oli tarpeen tehdä velkojien kanssa sopimus vararikon välttämiseksi. On kuitenkin tunnustettava myös, että kriisi oli poikkeuksellisen pitkä ja vakava ja että CDRA:n tulos kääntyi positiiviseksi vuoden 1994 jälkipuoliskolla. Komissio tunnustaa, että lainojen muodossa myönnetyt tuet olivat välttämättömiä nykyisen tason saavuttamiseksi CDRA:n kahdessa tehtaassa.

Tukien alakohtaisista vaikutuksista komissio viittaa V luvussa esitettyyn analyysiin ja erityisesti siihen, että yhteisö oli paperimassan nettotuoja. Paperimassamarkkinat ovat kaikilta osin maailmanlaajuiset ja erittäin suhdanneherkät. Ainoastaan niillä yhteisön valmistajilla, joilla on nykyaikaiset ja kilpailukykyiset tuotantolaitokset, on ollut mahdollisuus selviytyä suhdannevaikeuksista. Kahdestatoista jäsenvaltiosta koostunut yhteisö oli paperimassan nettotuoja, sillä yhteisön tuotanto jäi kauas kysynnästä. Yhteisön kannalta tarkasteltuna alan ongelmana ei siis ollut mahdollinen ylikapasiteetti vaan paperimassateollisuuden kilpailukyvyn puute. Useat ostomassaa valmistaneet integroidut yksiköt, jotka eivät sopeutuneet markkinoilla tapahtuviin muutoksiin tarpeeksi hyvin, lopettivat toimintansa. Tämä vaikutti metsäteollisuuteen erittäin haitallisesti. Tässä yhteydessä komissio toteaa, että CDRA:n hankinta-alue kattaa Kaakkois-Ranskan metsäylängöt, jotka ovat ilmasto-olojen ja heikon metsänhoidon vuoksi alttiita metsäpaloille. Komissio tunnustaa, että CDRA:n kahden tehtaan kattamien markkina-alueiden menettäminen olisi pahentunut entisestään näiden metsien laiminlyömistä ja siten lisännyt metsäpalojen vaaraa, sekä toisaalta vaikuttanut kielteisesti maaseutualueiden suunnitteluun kiihdyttämällä erityisesti aavikoitumista.

[1] EYVL N:o C 31, 3.2.1979, s. 9

Arvioidessaan kyseisten tukien soveltuvuutta yhteismarkkinoille komissio otti huomioon erään bisulfiittipaperimassaa valmistavan yrityksen menettelyn yhteydessä esittämät huomiot. Myös tämä yhtiö oli etenkin 1980-luvun alusta alkaen ollut vakavissa vaikeuksissa kiristyneen kansainvälisen kilpailun sekä yhä tiukentuvien ympäristönsuojeluvaatimusten vuoksi. Yhtiö vahvisti, että erityisesti eurooppalaisten ostomassaa valmistavien yritysten tuloksen huononeminen näkyi käytännössä useiden saksalaisten yritysten vararikkona. Yhtiö itse oli pelastunut erään osakkeenomistajansa ansiosta rakentamalla paperitehtaan. Yhtiölle ei ollut myönnetty mitään valtion tukea sen pelastamiseen vaikean taloudellisen tilanteen aikana eikä kyseiseen suureen investointiin. Yritys korosti, että CDRA:lle myönnetyt valtion tuet rikkovat vakavasti yhtäläisten mahdollisuuksien periaatteita kilpailun alalla.

Tässä yhteydessä voidaan todeta, että kyseinen yritys ei sijaitse millään niistä alueista, jotka on määritetty sopimuksen 92 artiklan 3 kohdan a ja c alakohdissa poikkeuksiksi niistä alueista, jotka saavat erityistukea. Tarkasteltaessa mahdollisten investointitukien soveltuvuutta yhteismarkkinoille tämän yrityksen ja CDRA:n tilanteet eroavat siten merkittävästi toisistaan.

Komissio tekee kaiken edellä esitetyn perusteella sen päätöksen, että CDRA:lle FDES:n lainojen muodossa myönnetyt, aluetuet korvaavat tuet, jotka noudattavat Ranskan alueellisille tukiohjelmille hyväksyttyjä rajoja, ratkaisivat CDRA:n kilpailukyvyn puutteen ongelman vaikuttamatta kuitenkaan kaupan edellytyksiin yhteisen edun vastaisesti. Yhteisön kannalta tarkasteltuna tukien myönteiset vaikutukset olivat kilpailuun kohdistuvia kielteisiä vaikutuksia suuremmat. Komissio päätti sen vuoksi myöntää tuille perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan c alakohdassa määrätyn poikkeuksen.

6. *Valtion tuki*

Komissiolle on sen pyynnöstä annettu menettelyn yhteydessä tiedot yksityiskohdista, jotka liittyvät vuonna 1993 myönnetyllä 100 miljoonan Ranskan frangin valtion tuella rahoitettuihin investointeihin. Kyse on toisaalta ympäristöinvestoinneista ja toisaalta puun hankintaan liittyvistä investoinneista.

Komissio tutki nämä investoinnit ympäristöasioissa myönnettävää valtion tukea koskevan yhteisön kehyksen perusteella (1).

Komissio toteaa, että 162,2 miljoonan frangin summa investoitiin kaasumaisen kloorin käytöstä luopumiseen Saint-Gaudensin tehtaalla. Tämän toimen tarkoituksena on vähentää orgaanisia klooriyhdisteitä (AOX) sisältäviä päästöjä. Uudistus toteutettiin rakentamalla happivalkaisuyksikkö ja toinen ostettua nestemäistä rikkidioksidia käyttävä klooridioksidin tuotantolinja. AOX-päästöjen vähentämisestä aiheutuva ympäristövaikutus on suurempi kuin Ranskassa voimassa olevissa standardeissa edellytetään. Investointiin ei ole myönnetty mitään muuta tukea.

192,25 miljoonan Ranskan frangin suuruinen summa investoitiin kaasumaisen kloorin käytöstä luopumiseen Tarasconin tehtaalla. Tämä toteutettiin eri tavalla kuin Saint-Gaudenissa, sillä menettely perustuu paperimassan keittämisen tarkkaan ohjaukseen.

AOX-päästöjen vähentämisen ympäristövaikutus on suurempi kuin Ranskassa voimassa olevissa standardeissa edellytetään. L'Agence de Bassin -elin myönsi Tarasconin tehtaan investointeja varten muita tukia, joita olivat 15,97 miljoonan Ranskan frangin valtion tuki sekä 3,35 miljoonan Ranskan frangin suuruinen korkotuki.

Komissio on tarkistanut, etteivät kyseiset investoinnit kasvata tuotantokapasiteettia eivätkä laske hallintokustannuksia. Kummassakin tehtaassa investoinneista johtuvat tuontannon lisäkustannukset päinvastoin ylittävät selvästi saavutetut säästöt.

Ympäristöasioissa myönnettävää valtion tukea koskevassa yhteisön kehyksen 3.2.3.B kohdassa määrätään, että investointeihin myönnettäviin tukiin, joiden avulla on mahdollista saavuttaa pakollisia standardeja selvästi korkeampi ympäristönsuojelun taso, voidaan antaa lupa siltä osin kuin tukien määrä on enintään 30 prosenttia tukeen oikeutettujen investointikustannusten bruttosummasta. Samoin edellä mainitun yhteisön kehyksen 3.2.3.C kohdassa vahvistetaan, että sellaisiin investointeihin, joiden tarkoituksena on saavuttaa yrityksessä selvästi parempi ympäristönsuojelun taso tai saattaa yritys samalle tasolle niissä jäsenvaltioissa sijaitsevien yritysten kanssa, joissa on voimassa pakollisia standardeja, voidaan myöntää tukea samoja määriä samoin tuen osuutta koskevin ehdoin kuin niihin investointeihin, joiden kohdalla annetaan lupa 3.2.3.B kohdan nojalla standardeja korkeamman tason saavuttamiseksi.

(1) EYVL N:o C 72, 10.3.1994, s. 3

Komissio katsoo, että kyseisessä tapauksessa kaasumaisen kloorin käytöstä luopumiseen liittyvät standardit oikeuttavat kokonaisuudessaan kehyksen 3.2.3.B kohdassa tarjotun mahdollisuuden täysimittaiseen soveltamiseen erityisesti kyseisen tuotteen haitallisuuden vuoksi. Komissio katsoo siis, että valtion tuki, jonka osuus on 30 prosenttia kyseisten investointien bruttokustannuksista, voitiin perustellusti myöntää. Ottaen huomioon tätä tarkoitusta varten myönnetyt muut tuet, 100 miljoonan Ranskan frangin tuesta 87 015 000 Ranskan frangin summa täytti perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan c alakohdassa tarkoitetulla tavalla yhteismarkkinoille soveltuvuuden edellytykset.

Ranska painotti myös sitä, että Saint-Gaudensiin rakennettiin biologinen jätteenkäsittelylaitos, jossa myös kaupungin jätevedet puhdistetaan. CDRA:n osuus investointikustannuksista oli 85 miljoonaa Ranskan frangia. L'Agence de Bassin -elin tuki CDRA:ta myöntämällä sille 5,92 miljoonaa Ranskan frangia valtion tukea sekä korkotukea 12,68 miljoonan Ranskan frangin edestä; nämä tuet muodostavat yhteensä 21,9 prosenttia investoinnin kokonaismäärästä. Ottaen huomioon Ranskan näkemyksen, jonka mukaan biologisen jätteenkäsittelylaitoksen rakentaminen on poikkeuksellista ja muiden jäsenvaltioiden päästöt ovat usein selvästi suuremmat, komissio katsoo kuitenkin, että 21,9 prosentin tukiosuus vastaa investoinnin avulla toteutettuja ympäristöparannuksia ja että muiden lisätukien myöntämistä ei voida perustella.

Ranska korosti myös, että Tarasconissa oli päätetty 24 miljoonan Ranskan frangin investoinnista pahanhajuisten kaasujen polttamiseen. Pahanhajuisten kaasujen jatkuvasta polttamisesta määrätään prefektin vuonna 1991 tekemällä päätöksellä. Investointiin ei myönnetty muuta tukea, eikä investoinnista syntynyt hallintosäästöjä, päinvastoin. Edellä mainitun kehyksen 3.2.3.A kohdan mukaan komissio voi antaa luvan tukiin, joiden osuus on enintään 15 prosenttia sellaisen investoinnin bruttokustannuksista, jonka avulla on tarkoitus mukautua uusiin pakollisiin standardeihin. Ranskan antamien tietojen perusteella komissio katsoo, että tätä investointia varten voitiin perusteellusti myöntää valtion tuki, jonka osuus on 15 prosenttia investoinnin bruttosummasta eli 3,6 miljoonaa frangia.

Komissio ei kuitenkaan hyväksy Ranskan perusteluja, joiden mukaan 16,76 prosentin suuruisen tuen myöntäminen voitaisiin perustella sillä, että investointipäätös oli tehty entisten puitteiden ollessa voimassa; tässä kehys sallii sellaisen tuen, jonka enimmäismäärä oli 15 prosenttia investointien nettosummasta. Komissio nimittäin soveltaa laittomasti myönnettyyn tukeen päätöksentekohetkellä voimassa ollutta oikeutta.

Ranska antoi tietoja Tarasconissa tehdystä investoinnista, jonka tavoitteena on ehkäistä puutavarapölyn syntyminen. Tähän investointiin ei myönnetty mitään muuta tukea. Komissio on aikaisemmin hyväksynyt pölyn vähentämisen yhtenä useasta osatekijästä (melun vähentäminen, liikenteen vähentäminen, pölyn vähentäminen) perusteluiksi ympäristötuelle [1], jota saanut yritys sijaitsi matkailukohteena olevan kaupungin asuinalueella. Investointituki, jolla ei ole muuta vaikutusta kuin pölyn vähentäminen yrityksessä, ei komission mielestä täytä kehykseen liittyviä kelpoisuusehtoja, jos muita erityisiä olosuhteita ei ole; Ranskan välittämien tietojen perusteella sellaisia olosuhteita ei ole havaittavissa. Komissio on lisäksi sitä mieltä, että yritys hyötyy itse eniten pölyn vähentämisestä. Komissio ei siis yhdy Ranskan väitteeseen, jonka mukaan kyseisellä investoinnilla ei ole CDRA:lle myönteistä taloudellista vaikutusta.

Lopuksi komissio katsoo, että 87,015 ja 3,6 miljoonan Ranskan frangin tuet ovat perusteltuja ympäristöasioissa myönnettävää valtion tukea koskevan yhteisön kehyksen perusteella.

Komissio ei löytänyt mitään perusteita CDRA:lle vuosina 1993 ja 1994 myönnetyn 100 miljoonan Ranskan frangin valtion tuen 9 385 000 Ranskan frangin jäännössummalle (edelliset tukisummat vähennetään).

Menettelyn yhteydessä Ranska vastasi komission kysymyksiin, jotka koskivat CDRA:n investointien vaikutusta tuotantoketjun alkupään toimintaan; nämä investoinnit on tarkoitettu puun täydennysvarastointikapasiteetin luomiseen Saint-Gaudensiin. Ranska korosti erityisesti sitä, että 45,8 miljoonaa Ranskan frangia investoitiin 100 000 m^3:n suuruisiin puun täydennysvarastointitiloihin ja että tämä tapahtui ensisijaisesti metsätilojen ja metsätyöyritysten hyväksi. Komissio huomauttaa tässä yhteydessä, että metsäteollisuudelle myönnettävä tuki voidaan perustella neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 867/90 [2] säädetyissä rajoissa. Tässä tapauksessa tukea ei kuitenkaan myönnetä metsäyrityksille vaan CDRA:lle, jonka toimialaan ei kuulu puun ensimmäinen jalostusvaihe. Kirjeessään 30 päivänä maaliskuuta 1995 komissio ilmoitti Ranskalle väliaikaiset päätelmänsä nykyisen menettelyn yhteydessä ja arvioi, että puun varastointitilojen lisäämisen mahdollistava investointi ei ilmeisesti täytä ympäristönsuojelun tukia koskevien puitteiden perusteita. Komissio toteaa, että Ranskan vastaus 14 päivänä syyskuuta 1995 ei tuo uutta tietoa tämän asian osalta. Tuki ei näin ollen täytä niitä edellytyksiä, jotka vaaditaan perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdassa määrättyjen poikkeusten soveltamiseksi.

VII

Koska Ranska ei ilmoittanut kyseisistä tuista ennen niiden myöntämistä ja muuttamista kuten perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdassa määrätään, komission oli mahdotonta ilmoittaa näitä toimenpiteitä koskevaa kantaansa ennen niiden toteuttamista. Nämä tuet ovat siis olleet laittomia yhteisön lainsäädännön kannalta niiden myöntämispäätöksestä alkaen. Tilanne, joka aiheutuu tästä velvoitteiden laiminlyönnistä, on erityisen vakava, sillä tuet on jo maksettu edunsaajalle. Tässä tapauksessa osaa tuista pidetään yhteismarkkinoille soveltumattomina.

[1] EYVL N:o C 271, 29.9.1994, s. 17
[2] EYVL N:o L 91, 6.4.1990, s. 7

Yhteismarkkinoille soveltumattomien tukien osalta komissio käytti hyväkseen yhteisön tuomioistuimen sille antamaa mahdollisuutta ja päätti vaatia jäsenvaltioilta, että ne vaatisivat edunsaajia maksamaan takaisin laittomasti myönnetyn tuen. Kyseisen tuen taloudellinen vaikutus on syytä mitätöidä; näin ollen takaisinmaksettavaan tuen määrään on lisättävä korot siitä ajankohdasta alkaen, kun se maksettiin edunsaajalle tai kun sitä muutettiin, ja tämä on laskettava samansuuruisilla korkokannoilla kun se yhteisön tukijärjestelmien nettoavustusekvivalenttien laskennassa käytetyn viitekorkokannan perustana oleva korkokanta, joka oli voimassa kyseisen tuen maksamisen tai muuttamisen ajankohtana. Vuonna 1994, jolloin maksettiin toinen erä 100 miljoonan Ranskan frangin valtion tuesta, viitekorkokanta oli 8,93 prosenttia,

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

1. Cellulose du Rhône et de l'Aquitaine -yritykselle (CDRA) vuosina 1978, 1981 ja 1982 lainojen muodossa myönnetyt, kokonaismäärältään 559,5 miljoonan Ranskan frangin tuet sekä vuosina 1981, 1983, 1990 ja 1992 tehdyt näiden lainojen muutokset ovat laittomia, koska ne myönnettiin perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan säännösten vastaisesti. Näitä tukia voidaan kuitenkin pitää yhteismarkkinoille soveltuvina perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan c alakohdassa tarkoitetussa merkityksessä.

2. Vuonna 1993 valtion tukena myönnetty 100 miljoonan Ranskan frangin tuki on myös laiton, sillä myös se myönnettiin 93 artiklan 3 kohdan vastaisesti. Tästä tuesta 90 615 000 Ranskan frangin suuruinen tuki soveltuu yhteismarkkinoille 92 artiklan 3 kohdan c alakohdassa tarkoitetussa merkityksessä.

2 artikla

1 artiklan 2 kohdassa mainitusta 100 miljoonan Ranskan frangin valtion tuesta 9 385 000 Ranskan frangia on yhteismarkkinoille soveltumatonta tukea perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitetussa merkityksessä.

3 artikla

Ranskan on kumottava 2 artiklassa tarkoitettu 9 385 000 Ranskan frangin tuki ja määrättävä se palautettavaksi kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta. Summaan on lisättävä 8,93 prosentin korko siitä ajankohdasta alkaen, jolloin tuki on maksettu edunsaajalle.

4 artikla

Ranskan on tiedotettava komissiolle kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta niistä toimenpiteistä, jotka se on toteuttanut päätöksen noudattamiseksi.

5 artikla

Tämä päätös on osoitettu Ranskan tasavallalle.

Tehty Brysselissä 21 päivänä helmikuuta 1996.

Komission puolesta

Karel VAN MIERT

Komission jäsen